

Warszawa, dn. 9. 11. 2001 r.

Opinia prawna
w sprawie skargi konstytucyjnej pana L. M. H. - sygn. akt
29\ 01.

W skardze konstytucyjnej pana L. H. z dn. 3. 07. 2001 r. zakwestionowana została zgodność art. 107 ust. 1 a pkt 2 ustawy z dn. 30. 06. 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (tj. Dz. U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55 ze zm.) oraz art. 2 i art. 70 par. 2 ustawy z dn. 21. 08. 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 117, poz. 753 ze zm.) z art. 2, 7, 10 ust. 1, 30, 32 ust. 1, 45, ust. 1, 77 ust. 2, 78, 178 ust. 2, 180 ust. 2 i 180 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Skarżący uczynił podstawą skargi postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dn. 11. 05. 2001 odrzucające skargę na decyzję Ministra Obrony Narodowej z dn. 5. 10. 2000 r. Nr 737 w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji dotyczącej zwolnienia ze stanowiska i wyznaczenia na inne stanowisko służbowe.

Zdaniem skarżącego, wspomniane orzeczenie narusza następujące prawa i wolności:

- cześć i godność człowieka (art. 30),
- równe traktowanie sędziów sądów powszechnych i sędziów wojskowych (art. 32 ust. 1),
- sprawiedliwe i jawne rozpatrywanie spraw bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1),
- zakaz drogi sądowej do dochodzenia naruszonych wolności lub praw (art. 77 ust. 2),
- brak możliwości zaskarżenia postanowienia NSA i wszystkich decyzji Ministra Obrony narodowej wydanych w pierwszej instancji (art. 78)
- warunki pracy i wynagrodzenia odpowiadające godności urzędu sędziego (art. 178)

- przeniesienie na inne stanowisko wbrew woli sędziego bez orzeczenia sądu (art. 180 ust. 2)

- przeniesienie sędziego do innego sądu bez pozostawienia mu pełnego uposażenia.

Z akt sprawy wynika, że pan L. H. w okresie od 20. 03. 1992 r. do 3. 07. 1996 r. zajmował stanowisko sędziego w Sądzie Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie. W związku z reorganizacją sądownictwa wojskowego Minister Obrony Narodowej decyzją Nr 101 z dnia 3. 07. 1996 r. wyznaczył skarżącego na stanowisko sędziego w Wojskowym Sądzie Garnizonowym w Warszawie. Wskutek odwołania Minister Obrony Narodowej utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję motywując to tym, że pan H. nie został przeniesiony na niższe stanowisko, gdyż zachowana została grupa uposażeniowa U-13 właściwa dla sędziego wojskowego sądu okręgowego oraz stopień etatowy podpułkownika. Naczelny Sąd Administracyjny, zgodnie z art. 107 ust. 1a pkt 2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych odrzucił skargę na powyższą decyzję. Skarżący na podstawie art. 156 k. p. a. zwrócił się do Ministra Obrony Narodowej o stwierdzenie nieważności wcześniejszych decyzji. Minister decyzją nr 594 z dnia 29. 02. 2000 r. odmówił wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji. Naczelny Sąd Administracyjny ponownie na mocy art. 107 ust. 1a pkt 2 odrzucił skargę p. H.

Skarżący stwierdził, że źródłem naruszenia przysługujących mu praw jest treść art. 107 ust. 1a ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz art. 2 i 70 par. 2 ustawy Prawo o ustroju sądów wojskowych. Zdaniem skarżącego art. 107 ust. 1a pkt 2 nie może sędziom wojskowym zamykać drogi sądowej oraz traktować odmiennie niż sędziów sądów powszechnych.

Odnosząc się do zarzutu zawartego w skardze konstytucyjnej należy przypomnieć, że jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego przedmiotem skargi konstytucyjnej może być wyłącznie taki akt normatywny, który stanowił podstawę wydania przez organ władzy publicznej orzeczenia naruszającego podmiotowe prawa i wolności określone w konstytucji. Istota tej przesłanki sprowadza się do merytorycznego związku, jaki istnieć musi pomiędzy zarzutem naruszenia praw i wolności konstytucyjnych, a treścią konkretnego orzeczenia oraz treścią konkretnej regulacji prawnej zakwestionowanej w skardze konstytucyjnej. Ów

związek polega na tym, iż określone w skardze konstytucyjnej naruszenie praw i wolności konstytucyjnych musi posiadać swoje źródło w treści podjętego przez organ władzy publicznej rozstrzygnięcia, treść zaś musi być determinowaną przez tę część normy prawnej, którą skarżący uznaje za niezgodną z Konstytucją RP.

Jak wynika z treści skargi konstytucyjnej, skarżący dopatruje się niezgodności art. 107 ust. 1 a pkt 2 ustawy z dn. 30. 06. 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz art. 2 i art. 70 par. 2 ustawy z dn. 21. 08. 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych art. 2, 7, 10 ust. 1, 30, 32 ust. 1, 45, ust. 1, 77 ust. 2, 78, 178 ust. 2, 180 ust. 2 i 180 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Analizując powyższe przepisy należy stwierdzić, że art. 2 i art. 70 par. 2 ustawy z dn. 21. 08. 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych nie były podstawą rozstrzygnięcia Naczelnego Sądu Administracyjnego a zatem przesłanka z art. 79 Konstytucji nie została spełniona. Ponadto brak jest związku pomiędzy art. 107 ust. 1a pkt 2 a art. 2, 7, 10 ust. 1, 30, 78, 178 ust. 2, 180 ust. 2 i 180 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zaskarżony przepis art. 107 ust. 1a pkt 2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych wyłącza spod kognicji NSA m. in. sprawy wyznaczania (zwalniania) lub przenoszenia na stanowisko służbowe. Należy ponadto nadmienić, że artykuł powyższy był już przedmiotem orzekania przez Trybunał Konstytucyjny.

Zgodnie z przepisami konstytucji prawo do sądu jest jednym z podstawowych praw i jedną z fundamentalnych gwarancji praworządności. Prawo do sądu zostało wyrażone w art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2. W świetle art. 45 ust. 1 konstytucji „Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Natomiast art. 77 ust. 2 stanowi, że „Ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.” Ustawa zasadnicza wprowadza domniemanie drogi sądowej. Nie oznacza to jednak, że wszelkie ograniczenia drogi sądowej ochrony interesów jednostki są niedopuszczalne. Prawo do sądu nie obejmuje sporów wewnątrz aparatu państwowego, a więc m. in. spraw ze stosunków nadrzędności i podporządkowania między organami państwowymi oraz spraw podległości służbowej pomiędzy przełożonymi i podwładnymi w organach państwowych. Sędzią sądu wojskowego, w świetle ustawy prawo o ustroju sądów wojskowych może być jedynie oficer pełniący zawodową służbę stałą, który

dodatkowo spełnia warunki wymienione w art. 22 par. 1 ustawy Prawo o ustroju sądów wojskowych. Jako żołnierz pełniący służbę w sądach podlega przepisom dotyczącym jednostek wojskowych i żołnierzy w czynnej służbie wojskowej. Zwolnienie skarżącego z dotychczas zajmowanego stanowiska i wyznaczenie go na inne stanowisko służbowe jest decyzją wydaną w ramach stosunku służbowego żołnierzy zawodowych. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dn. 9. 06. 1998 r. OTK 1998/50) sprawy wyznaczania (zwalniania) lub przeniesienia na inne stanowisko służbowe nie wiążą się w sposób bezpośredni z realizacją konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela. Z tych względów zarzut niezgodności art. 107 ust. 1a pkt 2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji wydaje się nieuzasadniony.

Skarżący wskazał również na niezgodność art. 107 ust. 1a pkt 2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych z art. 2 Konstytucji RP. W razie zakwestionowania zgodności aktu normatywnego ze standardami demokratycznego państwa prawnego, skonkretyzowanymi i rozwiniętymi w odrębnych postanowieniach ustawy zasadniczej, podstawę kontroli konstytucyjności powinny stanowić przede wszystkim szczegółowe przepisy konstytucyjne. W przypadku rozpatrywanej skargi treść zasady demokratycznego państwa prawnego wyrażona została w pełni w art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2, które określają jednocześnie jego zakres i stanowią wystarczającą podstawę do zbadania oceny zasadności przedstawionego zarzutu. Z tych względów nie ma potrzeby powoływania, jako podstawy kontroli art. 2 Konstytucji RP.

Kolejny zarzut dotyczy naruszenia zasady równości wyrażonej w art. 32 Konstytucji. Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego z zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej kategorii. Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, według jednakowej miary. Oceniając regulację prawną z punktu zasady równości należy rozważyć, czy można wskazać wspólną cechę istotną uzasadniającą równe traktowanie podmiotów prawa, biorąc pod uwagę treść i cel danej regulacji prawnej.

W przypadku sędziów sądów wojskowych i sędziów sądów powszechnych ich status jest nieco odmienny. Sędziowie sądów wojskowych są przede wszystkim żołnierzami zawodowymi, od których wymaga się dyspozycyjności, podporządkowania. Osoba decydująca się na pełnienie zawodowej służby wojskowej musi zaakceptować rygory i ograniczenia płynące z tej służby. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 9. 06. 1997 r. (sygn. K. 24/96, OTK ZU Nr 2/1997) „ z uwagi na szczególny charakter służby i specyfikę armii opartej na hierarchicznym podporządkowaniu, rozkazodawstwie i jednoosobowym dowodzeniu konieczne jest wprowadzenie szeregu ograniczeń. W praktyce oznacza to konieczność zastosowania rozwiązań umacniających spójność i sprawność armii. Żołnierz służby zawodowej, decydując się świadomie na jej pełnienie, powinien zdawać sobie sprawę z istniejących ograniczeń”.

Przepisy ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych mają do sędziów sądów wojskowych jedynie odpowiednie zastosowanie (art. 70 par. 1 ustawy Prawo o ustroju sądów wojskowych). Oznacza to, że do sędziów sądów wojskowych w pierwszej kolejności zastosowanie mają przepisy ustawy Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

Mając powyższe na uwadze trudno dopatrzeć się naruszenia zasady równości przez art. 107 ust. 1a pkt 2 o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych

Sporządziła: Anna Janicka